Ankara Türkülerinde Psikolojik Motifler: Nitel Bir İçerik Analizi

Psychological Motifs in Ankara Folk Songs: A Qualitative Content Analysis

Fatma Ulu

ORCID: 0000-0002-7405-1228 | ROR ID: https://ror.org/05n2cz176 | E-Posta: fatmaulu@mu.edu.tr

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Dinler Psikolojisi, Muğla, Türkiye

Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Divinity, Psychology of Religion, Muğla, Türkiye

Atıf Bilgisi | Citation

Ulu, Fatma. "Ankara Türkülerinde Psikolojik Motifler: Nitel Bir İçerik Analizi". Dini Araştırmalar 70/Ankara Özel Sayısı (Şubat 2026), 297-334.

Ulu, Fatma. "Psychological Motifs in Ankara Folk Songs: A Qualitative Content Analysis". Religious Studies 70/Ankara Special Issue (February 2026), 297-334.

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi | Date of Submission: 23.11.2025
Kabul Tarihi | Date of Acceptance: 23.02.2026
Yayım Tarihi | Date of Publication: 28.02.2026

Değerlendirme:	Date of Publication:
İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme	Double anonymized - Two External
Benzerlik Taraması:	Plagiarism Checks:
Yapıldı – İntihal.net	Yes – İntihal.net
Etik Beyan:	Ethical Statement:
Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.	It is hereby declared that scientific and ethical principles were adhered to during the preparation of this study and that all studies used are cited in the bibliography.
Etik Kurul İzni	Ethics Committee Approval
Bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitelikte olup kullanılan veriler literatür taraması/yayınlanmış kaynaklar üzerinden elde edilmiştir.	This study does not require ethics committee approval, as the data used were obtained through literature review/published sources.
Yapay Zekâ Bildirimi:	Declaration of AI Use:
Yazar, bu çalışmayı oluştururken yapay zekâ destekli teknolojileri kullanmadığını beyan etmiştir	The author declared that no AIassisted technologies were used in the creation of this article.
Çıkar Çatışması:	Conflicts of Interest:
Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Finansman:	Grant Support:
Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Telif Hakkı & Lisans:	Copyright & License:
Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları **CC BY-NC 4.0** lisansı altında yayımlanmaktadır.	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the **CC BY-NC 4.0**.
Etik Bildirim:	Complaints:
diniarastimalar98@gmail.com	diniarastimalar98@gmail.com

Öz

Türküler, toplumların tarihsel hafızasını, duygusal deneyimlerini ve kültürel değerlerini kuşaktan kuşağa aktaran sözlü kültür ürünleridir. Duyguların estetik bir form içinde ifade edilmesini sağlayan bu metinler, aynı zamanda bireylerin psikolojik süreçlerine, başa çıkma biçimlerine ve manevi yönelimlerine ilişkin önemli göstergeler sunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Kültür ve Turizm Bakanlığı repertuvarında yer alan Ankara yöresine ait türkülerde bulunan psikolojik motifleri belirlemek ve bu motiflerin bireysel ve toplumsal düzeyde taşıdığı anlamları ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2025 yılı itibarıyla Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü repertuvarında "Ankara Türküleri" başlığı altında listelenen 22 türkü oluşturmaktadır. Türkülerin seçiminde yöresel aidiyetin resmî doğrulanmış olması, kültürel temsil gücü ve yaygın bilinirlik ölçüt olarak alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmış; türkü sözleri ayrıntılı biçimde incelenerek tekrar eden psikolojik ifadeler kodlanmış ve anlam ilişkilerine göre temalaştırılmıştır. Veriler MAXQDA nitel veri analiz programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda toplam 13 psikolojik motif ve bu motiflere ilişkin 109 tematik tekrar belirlenmiştir. Motifler; Sabır, Vazgeçmeme, Hasret/Kavuşma İsteği, Bağlanma ve Aşk, Vatan–Millet Sevgisi, Güzel–Çirkin Algısı, Yalvarma, Ayrılık, Pişmanlık, Acıma, Kadere Teslim Olma, Üzüntü ve Sitem olarak sınıflandırılmıştır. Bulgular, Ankara türkülerinde ayrılık, kayıp, özlem, pişmanlık ve sitem gibi olumsuz duygulanımların belirgin biçimde baskın olduğunu; bununla birlikte sabır, vazgeçmeme, dua, kadere rıza ve sevgiye bağlılık gibi psikolojik dayanıklılık ve manevi başa çıkma motiflerinin de güçlü biçimde yer aldığını göstermektedir. Türkü metinlerinde yer alan metafor ve semboller, bireysel duygusal çatışmaların kültürel normlar ve toplumsal rollerle iç içe geçtiğini ortaya koymaktadır. Yol, dağ, yayla, su ve ağaç imgeleri içsel süreçlerin sembolik temsilleri olarak işlev görürken; aşk ve hasret temaları bağlanma dinamiklerini, ayrılık ve ölüm temaları ise kayıp ve kırılganlık deneyimlerini yansıtmaktadır. Sonuç olarak Ankara türkülerinin yalnızca sanatsal bir ifade biçimi olmadığı; duygu düzenleme, manevi başa

çıkma, toplumsal aidiyet ve kültürel bellek süreçlerini yansıtan çok katmanlı psikolojik metinler sunduğu ortaya konmuştur. Bu çalışma, halk müziği ürünlerinin kültürel psikoloji ve ilgili disiplinler açısından kuramsal ve uygulamalı araştırmalar için güçlü bir analiz zemini sunduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimler

Kültürel Psikoloji, Psikolojik ve Manevi Motifler, Manevi Başa Çıkma, Nitel Doküman ve İçerik Analizi, Ankara Yöresi Türküleri.

Abstract

Folk songs are products of oral culture that transmit the historical memory, emotional experiences, and cultural values of societies from generation to generation. These texts, which enable emotions to be expressed in an aesthetic form, also provide important indicators of individuals' psychological processes, coping mechanisms, and spiritual orientations. The aim of this research is to identify the psychological motifs found in folk songs from the Ankara region included in the repertoire of the Ministry of Culture and Tourism and to reveal the meanings these motifs carry at the individual and societal levels. The study group for the research consists of 22 folk songs listed under the title "Ankara Folk Songs" in the repertoire of the Ankara Provincial Directorate of Culture and Tourism as of 2025. The selection of folk songs was based on the criteria of officially verified regional affiliation, cultural representativeness, and widespread recognition. The study employed the document analysis technique from qualitative research methods; the lyrics of the folk songs were examined in detail, recurring psychological expressions were coded, and themes were identified based on their semantic relationships. The data were analyzed using the MAXQDA qualitative data analysis program. The analysis identified a total of 13 psychological motifs and 109 coded instances related to these motifs. The motifs were classified as Patience, Perseverance, Longing/Desire for Reunion, Attachment and Love, Love of Country and Nation, Perception of Beauty and Ugliness, Begging, Separation, Regret, Pity, Resignation to Fate, Sadness, and Complaint. The findings show that negative emotions such as separation, loss, longing, regret, and reproach are distinctly dominant in Ankara folk songs; however, psychological resilience and spiritual coping motifs such as patience, perseverance, prayer, acceptance of fate, and devotion to love are also strongly present. The metaphors and symbols found in Turkish folk song lyrics reveal how individual emotional conflicts are intertwined with cultural norms and social roles. Images such as roads, mountains, plateaus, water, and trees function as symbolic representations of internal processes; themes of love and longing reflect attachment dynamics, while themes

of separation and death reflect experiences of loss and fragility. In conclusion, it has been demonstrated that Ankara folk songs are not merely a form of artistic expression; they present multi-layered psychological texts that reflect processes of emotional regulation, spiritual coping, social belonging, and cultural memory. This study shows that folk music products provide a strong analytical foundation for theoretical and applied research in cultural psychology and related disciplines.

Keywords

Cultural Psychology, Psychological and Spiritual Motives, Spiritual Coping,

Qualitative Document and Content Analysis, Folk Songs of the Ankara Region.

Giriş

Türküler, Türk halkının duygu dünyasını yansıtan, şiirsel dizelerin belirli bir ezgi ile bütünleşmesi sonucu oluşan ve kendine özgü bir besteyle okunan ürünleridir.[1] Farklı coğrafyalarda ve çeşitli ağızlarla kuşaktan kuşağa aktarılan bu geleneksel yapı kültürümüzün en güçlü bir taşıyıcılarından biri olmuştur.[2] Türküler, yalnızca müziksel bir ifade biçimi değil; sosyolojik, psikolojik, felsefi ve tasavvufi boyutlar içeren çok katmanlı kültürel metinlerdir.[3] Bu yönüyle türkü hem toplumsal değerleri ve hem de bireysel duyguları dile getiren bir halk mirası niteliği taşımaktadır. Araştırmacılar, türkülerin anonim halk şiirinin bir nazım biçimi olarak ortaya çıktığını, ancak aynı zamanda halk şiirinin kişisel biçimlerini de kapsayarak geniş bir ifade alanı sunduğunu belirtmektedir. Belirli bir ezgiyle söylenerek kolektif duygu ve düşünceyi yansıtan bu yapı, şiir ile müzik arasındaki güçlü birlikteliği sayesinde hem toplumsal hem de bireysel düzeyde birleştirici bir rol üstlenmektedir.[4] Türküler, yalnızca belli bir nazım biçimiyle sınırlı kalmayıp mâni, koşma, gazel gibi farklı şiir türlerinden beslenerek repertuarda yer bulmaktadır. Bu nedenle türkü, biçimsel sınırlardan ziyade, şiir ile ezginin bütünleştiği kendine özgü estetik ve kültürel bir tür olarak değerlendirilmelidir.[5]

Türkülerde hayatın zorlukları, ayrılıklar ve sevda gibi birçok farklı duygusal tema işlenmektedir. İnsanlar, türküler aracılığıyla yaşadıkları acıları, mutlulukları, umutları ve hüzünleri dışa vurmakta; böylece bireysel deneyimler kolektif bir anlatı formuna dönüşmektedir. Özellikle aşk ve ayrılık gibi temalar hem bireysel hem de toplumsal düzeyde anlam taşıdığı için geniş bir karşılık bulmaktadır. Bu yönüyle türküler, bireylerin kendi duygusal deneyimlerini başkalarının yaşantılarıyla ilişkilendirmelerine ve duygusal ortaklık geliştirmele-

[1] TDK, "*Türkü*", https://sozluk.gov.tr/ (2026)

[2] Aysun Dursun - Ayten Gümüş, "Türkan Şoray Filmlerinde Halk Kültürü Unsurlarının İşlevleri", Motif Akademi Halkbilimi Dergisi 15/40 (2022), 1139-1159.

[3] Alper Şakalar, "Türk Halk Müziğinde Felsefi Motifler ve Anlam Dünyası", *Türk Müziği* (2024), 293-311.

[4] Ülkü Sevim Şen - Yavuz Şen, "Türk Kültüründe ve Türkülerde Güzellik Algısı Bağlamında Güzellemeler", *Folklor/Edebiyat* 31/123 (2025), 839-868.

[5] F. Gülay Mirzaoglu, "Türk Halk Türkülerinde Değirmen Motifi ve Değirmenci Türküleri", *Bilig* 62 (2012), 159.

rine aracılık etmektedir. Türkülerdeki duygusal derinlik toplumsal ilişkilerin, aidiyet duygusunun ve bireyin içsel çatışmalarının bir yansımasıdır.[6] Birçok insan, hayatındaki acıları ve sevinçleri yalnızca sözel ifadelerle değil, melodik bir yapı içerisinde dile getirmeyi tercih etmektedir. Bu nedenle türküler, toplumun kültürel dokusunun bir parçası olarak hem bireysel hem de kolektif duyguları taşıyan güçlü bir ifade aracıdır. İnsanlar, türküler aracılığıyla yalnızlık, acı, özlem ve umut gibi duygularını paylaşırken aynı zamanda toplumsal bir aidiyet duygusu da geliştirmektedir.[7] Bu bağlamda türkü, yalnızca bir müzik türü değil, aynı zamanda bir toplumun ruhunu, bireylerin duygusal dünyalarını yansıtan güçlü bir kültürel semboldür.[8]

Türküler aynı zamanda halkın toplumsal hafızasını ve psikolojik dünyasını görünür kılan anlatı metinleridir. Her bir türkü, sözü ve melodisiyle belirli duygusal yoğunluklar taşımakta ve bu yoğunluk toplumun yaşadığı sosyal, kültürel ve psikolojik süreçlerin bir izdüşümünü oluşturmaktadır.[9] Hasret, acı çekme, sabır, aşk ve özlem gibi temalar türkülerin duygusal dokusunun temel bileşenlerini meydana getirmektedir. Olumsuz duygular teması; acı, ayrılık, üzüntü gibi temel psikolojik deneyimleri ifade ederken; zorluklarla başa çıkma teması, bireyin karşılaştığı güçlükler karşısında gösterdiği direnç ve sabır ve psikolojik dayanıklılığı simgelemektedir.[10] Olumlu duygular teması ise sevgi, bağlılık ve kavuşma gibi yaşamı sürdürücü psikolojik süreçleri ön plana çıkarmaktadır. Bu yönüyle türküler, halkın ruh halini, değer dünyasını ve duygusal yönelimlerini yoğun bir anlatı yapısı içinde sunmaktadır.[11] Yaşamın zorlukları, sevda, ayrılık, özlem, keder ve manevi temalar türkülerin psikolojik açıdan

[6] Mustafa Dağdeviren, "Sivas İli İlbeyli Türkmen Avazları Üzerine Yapısal ve Kültürel Analiz", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* 15/40 (2022), 1343-1355.

[7] Hasan Arslan, "Müzik terapi ve dini müzik", Hikmet Yurdu 8.16 (2015), 103-127.

[8] Begüm Kurt, "Geleneksel Türk Kültüründe Göç Olgusunun Türkülere Yansımaları ve Malatya Yöresi Yayla Türküleri." *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi* 4/2 (2020), 30-42.

[9] Fatma Karaman, "Göçmen Edebiyatında Türkülerin Türk Kültürünü Yansıtma Gücü", *Milli Folklor* 17.133 (2022), 145-159.

[10] Dilek Türkyılmaz, "Türkülerde Sağlık ve Hekimlik: "Hasta","Tabip","Şifa" Kavramlarının Kültürel Yansımaları", *Türkbilig*, 49 (2025), 319-338.

[11] Gülnaz Çetinkaya, *Gelenek, Şiir ve Kent Markaları- (Mâni ve Türkülerde Kent Markaları)*. Efe Akademi Yayınları, 2023.

zengin bir içerik sunduğunu göstermektedir.[12] Her bir tema, bireylerin duygusal dalgalanmalarını, içsel çatışmalarını ve psikolojik süreçlerini ifade eden anlam örüntüleri içermektedir. Psikolojik bir bakış açısıyla ele alındığında türkülerin, bireylerin ruhsal dünyalarını ifade etmelerinde, duygusal yüklerini dışa vurmalarında ve kültürel başa çıkma stratejilerini yansıtmalarında önemli bir rol üstlendikleri söylenebilir.

Literatürde belirli yörelere ait türkülerin tematik analizlerine yönelik çalışmalar bulunmakla birlikte, bu çalışmaların büyük ölçüde folklorik, edebi ya da sosyolojik çözümlemelerle sınırlı kaldığı görülmektedir. Bazı araştırmalarda türkülerin sosyal ve kültürel psikoloji bağlamında ele alındığı görülse de psikolojik motiflerin yapılandırılmış bir kavramsallaştırma üzerinden incelendiği bütüncül bir modele rastlanmamaktadır.[13] Türkülerin psikolojik içeriklerinin sistematik biçimde sınıflandırıldığı ve kuramsal bir çerçeveye dayandırıldığı çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu durum literatürde önemli bir boşluğa işaret etmektedir.

Bu çalışmada kullanılan "psikolojik motif" kavramı, kültürel metinlerde tekrar eden ve bireyin duygusal deneyimlerini, başa çıkma biçimlerini, bağlanma örüntülerini ve anlam inşa süreçlerini temsil eden sembolik anlatım birimleri olarak tanımlanmaktadır.[14] Motif, belirli bir psikolojik sürecin tekrar eden mikro anlatım birimi iken; tema, bu motiflerin oluşturduğu daha üst düzey anlam çerçevesini ifade etmektedir. Bu kavramsallaştırma, kültürel psikolojinin bireyin anlam üretim süreçlerinin kültürel anlatılar aracılığıyla yapılandığına ilişkin yaklaşımıyla ilişkilidir. Kültürel psikolojiye göre bireylerin duygusal deneyimleri yalnızca bireysel içsel süreçlerin ürünü değil; kültürel semboller, anlatılar ve kolektif temsiller aracılığıyla şekillenen yapılardır.[15]

[12] Rıza Akyürek, "Women's Laments and Mourning Hymns: Funeral Rituals of Tahtacı Communities in the Aegean Region of Western Turkey", Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi 96 (2020), 249-262.

[13] Mustafa Dağdeviren, "Sivas İli İlbeyli Türkmen Avazları Üzerine Yapısal ve Kültürel Analiz", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* 15/40 (2022), 1343-1355.

[14] Fatma Zehra Uğurcan, Aynur Koçak. "Şor Masallarında "Açıklanamayan Sır-Gösterilemeyen Sihirli Nesne" Motifinin Psikolojik ve Ritüelistik Anlamları", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 54 (2025), 799-821.

[15] Carl Ratner, Kültürel Psikoloji, Ed. Tülay Bozkurt, İKÜ Yayınevi, (2014).

Araştırmanın Amacı ve Araştırma Problemi

Bu araştırmanın amacı, Ankara türkülerinde yer alan psikolojik motifleri sistematik biçimde inceleyerek bu motiflerin tematik örüntülerini ortaya koymak ve söz konusu örüntüleri kültürel psikoloji ekseninde anlamlandırmaktır. Çalışma, türkü metinlerini yalnızca folklorik ürünler olarak değil; bireysel duygusal deneyimlerin kültürel anlatılar aracılığıyla yapılandırıldığı psikolojik metinler olarak ele almayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda bağlanma, manevi başa çıkma ve duygu düzenleme süreçlerinin türkü sözlerindeki yansımaları kültürel anlam üretim bağlamında değerlendirilmektedir.

Araştırmanın temel sorusu şu şekilde formüle edilmiştir:

"Ankara türkülerinde hangi psikolojik motifler yer almakta ve bu motifler kültürel psikoloji bağlamında nasıl anlamlandırılabilir?"

Bu çerçevede araştırmanın temel problemi, Ankara türkülerinde yer alan psikolojik motiflerin sistematik biçimde belirlenmemiş olması ve bu motiflerin kuramsal bir model dâhilinde analiz edilmemiş olmasıdır. Özellikle söz konusu motiflerin tematik dağılımının ortaya konulması ve bireysel ile toplumsal anlam üretim süreçleri çerçevesinde değerlendirilmesi literatürde önemli bir boşluk oluşturmaktadır. Dolayısıyla çalışma, türkü metinlerinde tekrar eden psikolojik örüntüleri kavramsal olarak yapılandırmayı ve bu örüntüleri kültürel psikoloji perspektifinden çözümlemeyi amaçlamaktadır.

Kuramsal Çerçeve

Bu çalışma temelde kültürel psikoloji yaklaşımına dayanmaktadır. Kültürel psikoloji, bireyin duygu, düşünce ve davranışlarının yalnızca bireysel bilişsel süreçlerin ürünü olmadığını; kültürel semboller, anlatılar ve kolektif temsiller aracılığıyla yapılandığını ileri sürmektedir.[16] Bu yaklaşım, psikolojik süreçlerin kültürel bağlamdan bağımsız ele alınamayacağını

[16] Carl Ratner, Kültürel Psikoloji, Ed. Tülay Bozkurt, İKÜ Yayınevi, (2014).

savunur ve bireysel deneyimlerin anlamlandırılmasının kültürel anlatı sistemleri içinde gerçekleştiğini vurgular. Jerome Bruner'e göre insan zihni, deneyimlerini anlatılar yoluyla anlamlandırır ve kültürel anlatılar bireysel kimliğin inşasında merkezi bir rol oynar.[17] Anlatılar yalnızca olayları aktaran metinler değil, aynı zamanda bireyin kendisini ve dünyayı anlamlandırdığı bilişsel çerçevelerdir. Richard Shweder ise psikolojik süreçlerin kültürel değer sistemleri tarafından biçimlendirildiğini, duyguların ve ahlaki değerlendirmelerin kültürel olarak yapılandığını belirtmektedir.[18] Bu çerçevede türküler, bireysel deneyimin kültürel anlatı formuna dönüştüğü sembolik alanlar olarak değerlendirilebilir. Kayıp, özlem, sevgi, kırılganlık ve umut gibi duygular, türkü sözlerinde kültürel metaforlar ve imgeler aracılığıyla yapılandırılmakta; bireysel deneyim kolektif hafıza içinde anlam kazanmaktadır.

Bu perspektiften bakıldığında türküler, bireysel duygusal deneyimlerin kültürel anlatı formuna dönüştüğü sembolik metinlerdir. Hasret, ayrılık, sevda, kader ve teslimiyet gibi temalar yalnızca bireysel yaşantıları değil; kültürel olarak paylaşılan anlam şemalarını temsil etmektedir. Dolayısıyla türkü metinlerinde tekrar eden psikolojik motifler, bireysel duygulanımın kültürel anlatı aracılığıyla yapılandırılmış biçimleri olarak değerlendirilebilir.[19]

Kültürel psikoloji yaklaşımı, anlam inşası kuramlarıyla doğrudan ilişkilidir. Anlam inşası perspektifine göre bireyler, özellikle kayıp, ayrılık ve travmatik deneyimler gibi zorlayıcı yaşantıları kültürel referanslar aracılığıyla yeniden yorumlar ve psikolojik bütünlüklerini bu yeniden yapılandırma süreci içinde korurlar. Türküler, kayıp ve ayrılık gibi deneyimlerin kültürel olarak kodlanmış anlatılar üzerinden işlenmesine olanak sağlar. Kültürel semboller aracılığıyla ifade edilen duygular, bireyin yaşadığı psikolojik kırılmaları toplumsal olarak paylaşılabilir ve anlaşılabilir hâle getirmektedir.[20]

[17] Sally Myers, "Jerome Bruner: An overview of key ideas", *Jerome Bruner, Meaning Making and Education for Conflict Resolution: Why How We Think Matters* (2021), 1-14.

[18] Richard A. Shweder, Maria A. Sullivan, "Cultural psychology: Who needs it?." *Annual review of psychology* 44/1 (1993), 497-523.

[19] Siddhesh Pawar, et al. "Survey of Cultural Awareness in Language Models: Text and Beyond." *Computational Linguistics* 51.3 (2025): 907-1004.

[20] Dave Miranda et al. "Towards a Cultural-Developmental Psychology of Music in Adolescence", *Psychology of Music* 43/2 (2015), 197-218.

Bağlanma kuramı (Bowlby), bireyin sevilen kişiyle kurduğu duygusal bağın kopması durumunda kaygı, boşluk ve duygusal çözülme yaşadığını ileri sürmektedir.[21] Ayrılık ve terk edilme deneyimleri, bağlanma figürünün yokluğunda yoğun bir özlem ve kırılganlık üretmektedir. Türkülerde sıkça karşılaşılan hasret, terk edilme, kavuşamama ve kayıp temaları, bağlanma kırılmasının kültürel temsilleri olarak yorumlanabilir. Bağlanma kuramı, bireyin erken dönem ilişkilerinin yaşam boyu süren duygusal bağlanma örüntülerini şekillendirdiğini ileri sürmektedir.[22] Sevilen kişiden ayrılma ya da kayıp deneyimi, bireyde yoğun kaygı, boşluk ve psikolojik kırılganlık yaratmaktadır. Yetişkin bağlanma araştırmaları, romantik ilişkilerde yaşanan ayrılıkların derin duygusal çözülmelere yol açtığını göstermektedir. Müzik sözlerinin bireylerin bağlanma stilleriyle ilişkili olduğu ve duygusal deneyimlerin müzik aracılığıyla ifade edildiği bulguları, türkü metinlerinde tekrar eden bağlanma ve ayrılık motiflerinin psikolojik temellerini desteklemektedir.[23] Türkü sözlerinde yer alan "yanmak", "kurumak", "solmak", "köşede kalmak" gibi metaforlar, bağlanma figürünün kaybıyla ortaya çıkan duygusal çözülmenin sembolik anlatımlarıdır. Bu metaforlar, bireyin psikolojik bütünlüğünün sarsıldığı bağlanma kırılmalarını kültürel anlatı formunda görünür kılmaktadır.

Bireylerin ayrılık, kayıp ve kontrol kaybı gibi zorlayıcı yaşantılar karşısında geliştirdikleri başa çıkma biçimleri, manevi başa çıkma literatürü çerçevesinde değerlendirilebilir. Manevi başa çıkma, stresli durumları anlamlandırmak ve psikolojik dengeyi yeniden kurmak amacıyla dini ve manevi kaynaklara yönelmesini ifade etmektedir.[24] Kenneth Pargament, dini başa çıkmayı bireyin stresli yaşam olaylarını anlamlandırma ve kontrol duygusunu yeniden yapılandırma süreci olarak tanımlamaktadır.[25] Dua, teslimiyet, ilahî adalet beklentisi ve sabır

[21] John Bowlby, "The Bowlby-Ainsworth Attachment Theory", *Behavioral and Brain Sciences* 2/4 (1979), 637-638.

[22] Loredana Muntean, "A Theoretıcal Perspectıve On The Therapeutıc Role Of Chıldren's Folk Songs", *Különleges Bánásmód-Interdiszciplináris Folyóirat* 6/1 (2020), 75-81.

[23] Dave Miranda et al. "Towards a Cultural-Developmental Psychology of Music in Adolescence", *Psychology of Music* 43/2 (2015), 197-218.

[24] Kenneth I. Pargament., et al. "Religious Coping Among The Religious: The Relationships Between Religious Coping And Well-Being in A National Sample of Presbyterian Clergy, Elders, and Members", *Journal for the scientific study of religion* 40/3 (2001), 497-513.

[25] Myleme O. Harrison, et al. "The Epidemiology of Religious Coping: A Review of Recent Literature", *International Review of Psychiatry* 13/2 (2001), 86-93.

gibi temalar bu sürecin temel bileşenleri arasında yer almaktadır. Türkülerde yer alan kadere rıza, Tanrı'ya yakarış, sabır ve ilahî adalet beklentisi motifleri, kültürel olarak yapılandırılmış manevi başa çıkma örüntüleri olarak değerlendirilebilir. Bu motifler, bireyin kontrol edemediği durumlar karşısında anlam üretme ve duygusal dengeyi koruma çabasını yansıtmaktadır.

Türküler, yalnızca duygusal kırılganlığın değil; aynı zamanda duygusal düzenleme süreçlerinin de kültürel araçlarıdır. Duygu düzenleme kuramları, bireylerin duygusal deneyimlerini bilişsel ve davranışsal stratejiler aracılığıyla yönetebildiklerini ileri sürmektedir. Gross'un duygu düzenleme modeli, bireylerin duygusal tepkilerini yeniden değerlendirme ve bastırma gibi stratejilerle düzenlediğini göstermektedir.[26] Türküler, bastırılmış duyguların sembolik biçimde dışavurumuna imkân tanıyan kültürel araçlar olarak işlev görmektedir. Özellikle ayrılık ve kayıp temalarının tekrar edilmesi, bireyin yaşadığı yoğun duyguların kolektif bir anlatı aracılığıyla dışavurumuna imkân tanımaktadır. Bu bağlamda psikolojik dayanıklılık, bireyin zorlayıcı yaşam olayları karşısında uyum sağlayabilme, toparlanabilme ve anlam üretebilme kapasitesi olarak tanımlanabilir. Sabır, vazgeçmeme ve umut gibi motifler, türkü metinlerinde dayanıklılığın kültürel anlatım biçimleri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle türküler, yalnızca duygusal kırılmayı değil; aynı zamanda yeniden yapılanma ve direnç süreçlerini de yansıtmaktadır.[27]

Bu çalışma, Ankara türkülerinde yer alan psikolojik motifleri kültürel psikoloji ekseninde konumlandırmakta; bağlanma kuramı, manevi başa çıkma yaklaşımı ve duygu düzenleme kuramlarını tamamlayıcı teorik çerçeveler olarak kullanmaktadır. Bu bütüncül yaklaşım, türkü metinlerini yalnızca folklorik ürünler olarak değil; bireysel duygusal deneyimlerin kültürel anlatılar aracılığıyla yapılandırıldığı çok katmanlı psikolojik metinler olarak ele almaktadır.

[26] Laura L. Carstensen,, James J. Gross, ve Helene H. Fung. "of Emotional Experience", *Annual review of Gerontology and Geriatrics* 17 (1997), 325-346.

[27] Lenelis Kruse, "Psychological Aspects of Sustainability Communication." *Sustainability Communication: Interdisciplinary Perspectives And Theoretical Foundation*. Dordrecht: Springer Netherlands, (2011), 69-77.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma Deseni: Araştırmada nitel araştırma yöntemleri kapsamında doküman analizi ve nitel içerik analizi deseni kullanılmıştır. Nitel doküman analizi, yazılı kültürel materyallerin sistematik ve analitik bir biçimde incelenmesini amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yaklaşım; metinlerin içeriğinde yer alan anlam örüntülerini, temaları ve sembolik yapıları ortaya çıkarmaya olanak tanır. Doküman analizi yöntemi, özellikle kültürel ürünlerin (türkü metinleri gibi) psikolojik, toplumsal ve sembolik yönlerini değerlendirmede sıkça kullanılan ve geçerliliği yüksek bir nitel araştırma tasarımıdır. Bu doğrultuda çalışmada, Kültür ve Turizm Bakanlığı repertuvarında yer alan Ankara türkülerinin sözleri orijinal kültürel doküman olarak ele alınmış, her bir türkü sistematik biçimde incelenmiştir. İnceleme sürecinde, verilerin çözümlenmesi amacıyla nitel içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Nitel içerik analizi; metinlerde saklı olan anlam örüntülerini sistematik, tekrarlanabilir ve nesnel bir biçimde ortaya koymayı amaçlayan bilimsel bir analiz yöntemidir.[28] Bu yöntemle türkülerin içerdiği psikolojik ve manevi motifler kodlanmış, kodlardan üst temalar oluşturulmuş ve temalar arasındaki anlamlı ilişkiler değerlendirilmiştir. Bu tasarım, türkülerin yalnızca edebi bir ürün olarak değil, aynı zamanda psikolojik içerik taşıyan kültürel metinler olarak değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle çalışmada kullanılan nitel doküman analizi ve içerik analizi hem kültürel çözümleme hem de psikolojik yorumlama açısından araştırmanın amacına en uygun ve bilimsel olarak temellendirilmiş deseni oluşturmaktadır. Elde edilen temalar ve motifler, türkülerin içerdiği mesajların yanı sıra dinleyicilerin duygusal ve manevi dünyaları üzerindeki olası etkilerin anlaşılmasına da katkı sağlamaktadır.

Veri Kaynağı: Bu araştırmanın veri kaynağını, 2025 yılı itibarıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından yayımlanan resmi repertuvarda yer alan Ankara Türküleri oluşturmaktadır. Bakanlığın çevrimiçi arşivinde yöresel olarak "Ankara Türküleri" şeklinde kategorize edilen tüm türküler, çalışma kapsamına alınmış ve

[28] Glenn A. Bowen, "Document analysis as a qualitative research method", *Qualitative research journal*, 9/2 (2009), 29.

psikolojik motifler açısından incelenmiştir. Bu kapsamda analiz edilen 22 türkü aşağıda listelenmiştir:[29]

1) Karaşar Zeybeği
2) Şeker Oğlan
3) Her Sabah Her Seher
4) Misget
5) Atım Arap
6) Sarı Kız
7) Ali'm De Gitme Pazara
8) Sap Yükledim Kağnıya
9) Kayaların Arını
10) Sarı Yazma Oyası
11) Name Gelin
12) Bülbüle Su Verdim
13) Hüdayda
14) Mor Koyun
15) Efendim Yahu Kul Başına Gelen
16) İndim Koçbabayı Tavaf Eyledim
17) Meşeler Güvermiş
18) Kara Kaş Altına Çekmiş Sürmeler
19) Asalet Divanı
20) Höyüklü'nün Etirafı
21) Madem Dilber Meylin Yoğ'idi Bende
22) Ayaş Yolları

Verilerin Toplanması: Araştırma verilerinin toplanma sürecinde, çalışmanın amacı doğrultusunda hangi türkülerin incelemeye dahil edileceği belirlenirken, Ankara yöresinde yerel olarak çok sayıda türkünün dolaşımda olduğu görülmüştür. Ancak kapsamın sistematik ve bilimsel olarak sınırlandırılabilmesi amacıyla, inceleme Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından resmî olarak yayımlanan repertuvarla sınırlandırılmıştır. Bu repertuvarda yer alan tüm Ankara türküleri, kültürel miras niteliği taşımaları, tanınırlıkları ve yöresel temsil güçleri nedeniyle evrenin tamamı olarak değerlendirilmiş

[29] Kültür ve Turizm Bakanlığı, *Ankara Türküleri* (Erişim 20.11.2025)

ve doğrudan araştırmaya dahil edilmiştir. Bu doğrultuda Ankara iliyle ilişkili bütün türkülerin sözlü metinleri araştırma kapsamına alınmış; psikolojik motiflerin belirlenmesi amacıyla türkülerin tamamı araştırmacı tarafından taranmış, listelenmiş ve sistematik biçimde analize hazırlanmıştır. Veri toplama süreci araştırmacı tarafından bizzat yürütülmüş olup, repertuvardaki türkülerin sözleri orijinal dokümanlar olarak değerlendirilmiş ve veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi: Bu araştırmada türkülerin incelenmesinde nitel veri analiz yöntemlerinden doküman analizi ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Analizlerde nitel veri analiz programı olarak MAXQDA yazılımından faydalanılmıştır. Doküman analizinin temel amacı, incelenen metinlerin içeriklerini çözümleyerek belirli bir toplumsal, kültürel ya da tarihsel bağlamda anlamlar üretmektir. Bu doğrultuda araştırmada, Kültür ve Turizm Bakanlığı repertuvarında yer alan Ankara türkülerinin sözleri yazılı kültürel dokümanlar olarak ele alınmış, metinler psikolojik ve manevi motifler açısından ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Doküman analizi sürecinde araştırmacı, metinleri satır satır inceleyerek tematik örüntüleri, sembolik ifadeleri, duygu yüklü anlatımları ve kültürel yansımaları belirlemeye odaklanmıştır. Türkülerin içerdiği psikolojik motiflerin sistematik biçimde çözümlenmesi amacıyla nitel içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. İçerik analizi, kültürel ürünlerde saklı olan anlam örüntülerini sistematik, tekrarlanabilir ve nesnel bir biçimde ortaya koymayı amaçlayan bilimsel bir analiz yaklaşımıdır. Bu kapsamda türkü metinleri kodlanmış, benzer anlam birimleri kategori hâline getirilmiş ve daha üst düzey temalar oluşturulmuştur. Elde edilen temalar aracılığıyla hem türkülerin içerdiği duygusal ve psikolojik mesajlar hem de bu mesajların dinleyici üzerindeki olası etkileri daha anlamlı bir çerçevede değerlendirilmiştir. Bu yöntemsel yaklaşım, Ankara türkülerinin sadece edebi birer ürün olarak değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik süreçlerini ve manevi başa çıkma biçimlerini yansıtan kültürel metinler olarak anlaşılmasına önemli katkı sağlamaktadır.

Kodlama Süreci ve Güvenirlik: Türkü metinlerinin analizinde nitel içerik analizinin tümevarımcı yaklaşımı benimsenmiş; araştırmacı tüm metinleri tekrar tekrar okuyarak anlamlı ifadeleri belirlemiş ve önceden belirlenmiş bir kategori seti kullanılmadan açık kodlar oluşturmuştur. Kodlama süreci; verilerin hazırlanması, açık kodların oluşturulması, kodların birleştirilerek alt kategorilere dönüştürülmesi ve bu kategorilerden üst temaların geliştirilmesi olmak üzere dört aşamada yürütülmüştür. Tek araştırmacı tarafından yürütülen analizde güvenirliği artırmak amacıyla kod defteri oluşturulmuş, kodlama süreci üç farklı zamanda tekrar edilerek iç tutarlılık sağlanmış, ayrıca nitel araştırma alanında uzman iki akademisyenden alınan görüşlerle kod ve temalar gözden geçirilmiştir. Bu kapsamda araştırmacı tarafından oluşturulan kod defteri, uzmanlara ayrı ayrı verilerek, verilerle kodların karşılaştırması yapılmıştır. Bu uygulamalar sonucunda kod-tema yapısının uygunluğu değerlendirilmiştir. Araştırmacının kod defterinde yer alan kod ve temalar, iki uzmanın değerlendirmesi sonucunda görüş birliği ve görüş ayrılığı formülü ile hesaplanmış[30], kodlayıcı güvenirliği katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur. Sonrasında görüş farklılığı ortaya çıkan kodlamalarda düzenlemeler yapılarak analiz sürecinin sistematikliği ve güvenirliği güçlendirilmiştir.

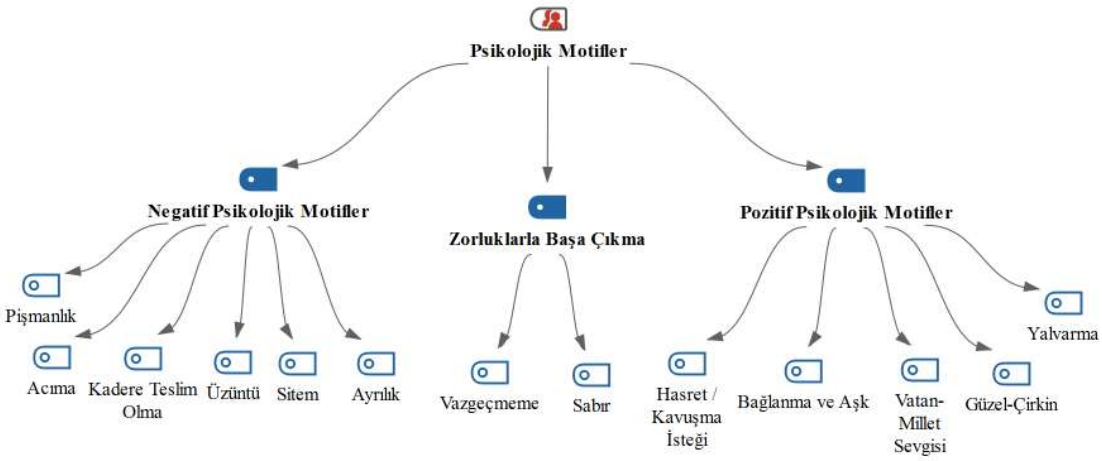
Etik Beyan: Bu araştırma, insan katılımcı içermediği ve tüm veriler Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın açık erişimli repertuvarında yer alan kamusal dokümanlardan elde edildiği için etik kurul onayı gerektirmemektedir. Çalışmada telif veya izin gerektiren herhangi bir kişisel veri bulunmamakta olup, tüm süreç bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun biçimde yürütülmüştür.

Sınırlılıklar: Bu araştırmanın yöntemsel sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışma yalnızca Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın resmî repertuvarında yer alan Ankara Türküleri ile sınırlı olduğundan, repertuvar dışında sözlü kültürde dolaşan türkülerin analize dahil edilememesi kapsam açısından bir sınır oluşturmuştur. Ayrıca analiz süreci yalnızca türkülerin sözlü me-

[30] Matthew B. Miles,, ve A. Michael Huberman. *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Sage, (1994).

tinlerine dayanmakta olup ezgi, ritim, icra biçimi ve müzikal yapının psikolojik anlam dünyasına etkileri değerlendirilmemiştir. Bu nedenle bulgular, metinsel içerik üzerinden elde edilen psikolojik ve manevi motiflerle sınırlı olup, müzikal bileşenlere dair çıkarımlar yapmayı amaçlamamaktadır.

Bulgular: Araştırmada Ankara Türkülerinde yer alan psikolojik motiflere ilişkin gerçekleştirilen nitel içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Ankara Türkülerinde Psikolojik Motiflere İlişkin Tema ve Kodlar

Tablo 1'de sunulan veriler, Ankara Türkülerinde ortaya çıkan psikolojik motiflerin üç ana tema altında toplandığını göstermektedir. Bu temalar; Zorluklarla Başa Çıkma, Pozitif Psikolojik Motifler ve Negatif Psikolojik Motifler şeklinde sınıflandırılmıştır. Tabloda her temaya ait kodlar ile bu kodların frekans ve yüzdelik dağılımları yer almakta olup, analiz sonuçları türkülerdeki duygusal ve psikolojik içeriklerin yoğunluğunu ortaya koymaktadır. Bu kapsamda veriler, türkülerin barındırdığı duygusal motiflerin çeşitliliğini ve temalar arasındaki anlam örüntülerini görünür kılmaktadır.

Tablo 1. *Ankara Türkülerinde Psikolojik Motiflere İlişkin Tema ve Kodların Yüzdelik Dağılımları*

Temalar	Kodlar	f	%
Zorluklarla Başa Çıkma	Sabır	6	5,5
	Vazgeçmeme	4	3,7
Pozitif Psikolojik Motifler	Hasret / Kavuşma İsteği	14	12,8
	Bağlanma ve Aşk	10	9,2
	Vatan-Millet Sevgisi	3	2,8
	Güzel-Çirkin	2	1,8
	Yalvarma	8	7,3
Negatif Psikolojik Motifler	Ayrılık	15	13,8
	Pişmanlık	9	8,3
	Acıma	4	3,7
	Kadere Teslim Olma	8	7,3
	Üzüntü	14	12,8
	Sitem	12	11,0
Toplam	13 Kod	109 Kodlama	

Tablo 1'de Ankara türkülerinde belirlenen psikolojik motiflere ilişkin tema ve kodların frekans dağılımları sunulmaktadır. Kodlamalar, ilgili motifin türkü metninde her tekrar edişi ayrı bir kodlama birimi olarak değerlendirilerek yapılmıştır. Dolayısıyla bir motifin aynı türkü içerisinde birden fazla yerde geçmesi durumunda, her tekrar bağımsız bir kodlama olarak sayılmıştır. Tabloda yer alan frekans (f) değerleri, belirlenen 13 kodun tüm türkü metinlerinde toplam tekrar sayısını ifade etmektedir. Bu kapsamda toplam 109 kodlama gerçekleştirilmiştir. Yüzdelik (%) değerler ise her bir kodun toplam kodlama sayısı (N = 109) içindeki oransal dağılımını göstermektedir. Burada sunulan yüzdelik değerler, istatistiksel genellenebilirlik amacı taşımamakta; yalnızca metin içerisindeki tematik yoğunluğun göreli dağılımını betimleyici bir gösterge olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle tablo, nitel içerik analizine dayalı olarak motiflerin metin içi tekrar sıklığını ve tematik ağırlığını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Örneğin sabır kodlaması, bir türkü içerisinde birden fazla yerde geçtiğinde, kodlaması da birden fazla yapılmıştır. Kodların frekansı, bütün türkülerde geçen toplam sayıyı (frekans) ifade etmektedir. Bu kapsamda 13 kod ile ilgili 109 kodlama yapılmış, bu kodların yüzdelik değerleri toplam kod sayısı üzerinden hesaplanarak tabloda sunulmuştur.

Zorluklarla başa çıkma teması, bireylerin karşılaştıkları güçlükler karşısında sergiledikleri psikolojik dayanıklılığı nasıl yansıttığını ortaya koymaktadır. Bu tema, pozitif duygulanımdan ziyade stres karşısında geliştirilen düzenleyici psikolojik stratejileri temsil ettiği için ayrı bir üst tema olarak yapılandırılmıştır. Tema altında iki kod belirlenmiştir: Sabır (f=6, %5,5) ve Vazgeçmeme (f=4, %3,7). Sabır motifi, bireyin yaşadığı olumsuzlukları içsel bir dirençle karşıladığını; vazgeçmeme motifi ise karşılaşılan engellere rağmen sürdürülen kararlılığı temsil etmektedir. Frekans dağılımı, sabrın türkülerin anlatı dünyasında daha baskın bir başa çıkma stratejisi olduğunu, vazgeçmemenin ise daha sınırlı fakat anlamlı bir psikolojik tutum olarak yer aldığını göstermektedir. Bu bulgular, Ankara türkülerinde zorluklara karşı geliştirilen başa çıkma biçimlerinin ağırlıklı olarak içsel güç, direnç ve süreklilik vurgusu üzerinden şekillendiğine işaret etmektedir.

Pozitif Psikolojik Motifler teması, türkülerin bireylerin olumlu duygusal deneyimlerini, bağlılık süreçlerini ve değer odaklı eğilimlerini nasıl yansıttığını ortaya koymaktadır. Tema altında Hasret/Kavuşma İsteği (f=14, %12,8), Bağlanma ve Aşk (f=10, %9,2), Yalvarma (f=8, %7,3), Vatan–Millet Sevgisi (f=3, %2,8) ve Güzel–Çirkin (f=2, %1,8) olmak üzere beş alt kod belirlenmiştir. Bulgular, özellikle Hasret/Kavuşma İsteği kodunun yüksek frekansıyla (%12,8) temanın en baskın pozitif motif olduğunu göstermektedir. Bu durum, Ankara türkülerinin büyük ölçüde özlem, kavuşma arzusu ve ilişkisel bağlılık gibi duygusal yoğunluğu yüksek anlatılar üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Hasret teması, her ne kadar kayıp ve özlem içerse de kavuşma umudu ve ilişkisel bağlılığı sürdürme motivasyonu nedeniyle pozitif ilişkisel yönelim bağlamında değerlendirilmiştir. Bağlanma ve Aşk kodunun %9,2 oranda yer alması, sevgi, romantik bağlılık ve ilişkisel yakınlığın türkülerin duygusal yapısında güçlü bir

belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Yalvarma motifi ise (%7,3), bireylerin duygusal kırılganlıklarını, ilişkiye yönelik beklentilerini ve duygusal bağı sürdürebilmek için sergiledikleri yüksek motivasyonu göstermektedir. Buna karşılık, Vatan–Millet Sevgisi (%2,8) ve Güzel–Çirkin (%1,8) kodlarının daha düşük frekanslarda yer alması, bu motiflerin bağlamsal olarak belirli türkülere özgü olduğunu; ancak yine de toplumsal değerler, kültürel kimlik ve estetik algılar açısından anlamlı göstergeler sunduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak tema bulguları, Ankara türkülerinin pozitif psikolojik motifler açısından ilişkisellik, özlem ve sevgi etrafında yoğunlaştığını göstermektedir.

Negatif Psikolojik Motifler teması, türkülerin ayrılık, kayıp, hüzün ve duygusal kırılganlık gibi olumsuz duygu durumlarını nasıl yansıttığını göstermektedir. Tema altında en yüksek frekansa sahip kodlar Ayrılık (f=15, %13,8), Üzüntü (f=14, %12,8) ve Sitem (f=12, %11) olarak belirlenmiştir. Ayrılık kodunun temanın en baskın motifi olması, Ankara türkülerinin duygusal yapısında kayıp ve vedalaşma temalarının güçlü bir biçimde işlendiğini ortaya koymaktadır. Üzüntü ve Sitem kodlarının yüksek yüzdelik oranları, türkülerde hüzünlü anlatıların yoğun şekilde yer aldığını ve duygusal yükün genellikle kırılma, özlem ve hayal kırıklığı üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Daha düşük frekanslara sahip olmakla birlikte Pişmanlık (f=9, %8,3) ve Kadere Teslim Olma (f=8, %7,3) kodları, bireylerin duygusal olarak zayıfladıkları, kontrolü kaybettikleri ya da yaşanan durumu kabullenmek zorunda kaldıkları psikolojik süreçleri yansıtmaktadır. Bu motifler, türkülerin duygusal atmosferinde teslimiyet, kırılganlık ve çaresizlik gibi ruh hallerinin de belirgin bir yer tuttuğunu göstermektedir. Genel olarak tema bulguları, Ankara türkülerinin olumsuz duygu dünyasını güçlü bir şekilde işlediğini ve halk anlatılarında duygusal yoğunluğun büyük ölçüde kayıp, ayrılık ve içsel çatışmalar etrafında şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Psikolojik motiflerin tematik dağılımını desteklemek amacıyla, türkü sözlerinden elde edilen bulgular aşağıda örnek çözümlemeler üzerinden sunulmuştur. Bu örnekler, belirlenen temaların türkülerin içeriklerinde nasıl somutlaştığını göstermesi bakımından önemlidir.

"Bülbüle Su Verdim Altın Taşınan / Çok Günler Geçirdim Kara Yasılan / Ben Seni Severdim Bir Hevesilen / Başın Pınar Ayakların Göl Olsun / Az Doldur Sevdiğim İçemiyom Ben / Ne Kadar Yüz Çevirsen Geçemiyom Ben" dizelerinde yer alan ifadeler, olumsuz duygular ve zorluklarla başa çıkma temalarının birlikte işlendiğini göstermektedir. "Çok günler geçirdim kara yasılan" dizesi, kayıp ve yas sürecine işaret ederek üzüntü ve ayrılık motiflerini güçlendirmektedir. Buna karşılık "bülbüle su verdim" gibi imgeler, kişinin zorluklar karşısında sergilediği çabanın ve baş etme sürecinin metaforik bir ifadesi olarak görülmektedir. Türküdeki "Ben seni severdim bir hevesilen" ve "Az doldur sevdiğim içemiyom ben" dizeleri ise, pişmanlık**,** kırılgan bağlılık ve duygusal hayal kırıklığı temalarını öne çıkarmaktadır. Bu ifadeler, yoğun bir duygusal yük taşıyan ve bireyin yaşadığı içsel çatışmayı yansıtan örneklerdir. Son dizede yer alan "Geçemiyom ben" ifadesi, zorlukların tamamen aşılamadığına işaret ederek sabır ve vazgeçmeme motiflerinin sınandığını göstermektedir. Bununla birlikte türküde yer alan "Başın pınar ayakların göl olsun" gibi dizeler, olumsuz duygulara eşlik eden pozitif bir bağlılık yönünü de göstermektedir. Bu ifadeler, sevilen kişiye duyulan saygı, değer verme ve derin duygusal bağın yansıması olarak bağlanma ve aşk temasına işaret etmektedir. Böylece türkü, çok katmanlı psikolojik motifleri bir arada barındıran zengin bir anlatı yapısı sunmaktadır.

"Sarı Yazma Oyası / Kaşa Vurmuş Boyası / Zalım Sana Ne Yaptım / Allah'ından Bulası" dizeleri, türküde olumsuz duygular temasının baskın biçimde işlendiğini göstermektedir. Sözlerde yer alan "Zalım sana ne yaptım" ifadesi, bir haksızlığa uğrama deneyiminin ardından oluşan öfke, hayal kırıklığı ve sitem duygularının doğrudan dışavurumudur. Bu dizelerdeki suçlayıcı ton, bireyin karşı tarafa yönelik güçlü bir kırgınlığı içselleştirdiğini ve bunu açık bir duygusal tepkiyle ifade ettiğini göstermektedir. Türküde üzüntü doğrudan ifade edilmese de haksızlık algısına eşlik eden bu öfke, örtük bir hüzün**,** kayıp hissi ve duygusal boşluk yaratmaktadır. Sembolik bir unsur olan "sarı yazma oyası", kaybedilen ilişkilere, kırılan bağlara ve duygusal değerlerin yitimine işaret eden bir metafor olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla türkü, bireyin yaşadığı kırılma, sitem ve içsel çatışmayı yansıtan yoğun bir olumsuz duygu

örüntüsü sunmaktadır.

Denize Dalmayınca türküsünde geçen *"Söğüt altı serindir / Dibi pek de derindir / Ben sevdim eller aldı / Bunun sonu ölümdür"* dizeleri, türkünün içeriğinde yoğunlaşan kayıp, çaresizlik, içsel çöküş ve duygusal ölüm temalarını açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu sözlerde yer alan "Ben sevdim eller aldı" ifadesi, sevilen kişinin bireyin iradesi dışında başka birine verilmesi/elinden alınması bağlı gelişen ayrılık acısı**,** değersizlik hissi ve varoluşsal kırılma deneyimini temsil etmektedir. "Bunun sonu ölümdür" dizesi ise, fiziksel bir ölümden ziyade, bireyin yaşadığı duygusal yıkımı ve ilişkinin bitişine eşlik eden psikolojik çöküş halini yansıtır. Bu bağlamda ölüm, sevdanın kaybıyla ortaya çıkan yoğun bir "duygusal yok oluş" metaforu olarak değerlendirilir. Türküde "Söğüt altı serindir / Dibi pek de derindir" dizeleri, zorluklarla başa çıkma temasıyla ilişkilendirilebilecek sembolik bir anlatım sunmaktadır. Söğüt ağacı gölgesi, ilk bakışta serinlik ve sığınak çağrışımı yaratırken, "dibi pek de derindir" ifadesi bu yüzeysel sükunetin altında yatan duygusal karmaşa, içsel çatışma ve derin yalnızlık halini görünür kılmaktadır. Böylece doğa imgesi, bireyin dışarıya yansıttığı sakinlikle iç dünyasında yaşadığı çalkantı arasındaki zıtlığı temsil eden bir metafora dönüşmektedir. "Eller aldı" dizesi ise, sevdiğini başkasına kaptırmanın yarattığı kayıp, kıskançlık, öfke ve sitem duygularını tetikleyerek, negatif psikolojik motifler arasında yer alan sitem ve üzüntü temalarının belirgin bir örneğini oluşturmaktadır. Bu dizelerdeki duygusal ton, bireyin kontrol edemediği bir durum karşısında yaşadığı yoğun kırılganlık ve teslimiyet halini gösterir. Genel olarak türkü, kayıp deneyiminin birey üzerindeki psikolojik etkilerini güçlü metaforlarla yansıtırken; ayrılık sonrası yaşanan duygusal çözülme, ümitsizlik, içsel acı ve başa çıkma güçlüğü gibi motifleri öne çıkarmaktadır.

"Sap Yükledim Kağnıya Oy Beni Beni Vay Beni Beni/ Çok Yalvardım Tanrı'ya Amman/ Mevlam Beni Kavuştur/ Ey Deli Deli Vay Deli Deli/Gerdanı Çifte Benliye Amman" türküsünde "Sap yükledim kağnıya, oy beni beni vay beni beni" dizeleri, türküde hâkim olan ağır duygusal yük**,** ayrılık acısı ve içsel kırılma temalarının güçlü bir sembolik ifadesidir. "Beni beni" tekrarları, bireyin

yaşadığı duygusal acının yoğunluğunu artıran bir içsel feryat niteliğindedir. Bu tekrarlar hem çaresizlik hem de duygusal yorgunluk hissinin dışavurumunu temsil etmektedir. Türkü genelinde sevdanın kaybına bağlı gelişen özlem, kırılganlık, yalnızlık ve ruhsal yük ön plana çıkmaktadır. "Çok yalvardım Tanrı'ya amman" dizesi, bireyin derin bir çaresizlik içinde Tanrı'ya yöneldiği bir teslimiyet ve çıkış arayışı durumunu yansıtmaktadır. Yalvarma motifi, tabloda yer alan pozitif psikolojik motiflerden biri olarak görülmekle birlikte, burada daha çok bir baş etme stratejisi ve duygusal tükenmişlik göstergesi niteliği taşımaktadır. Buna karşın, "Mevlam beni kavuştur" ifadesi hem umut arayışını hem de kaderin adaletsizliğine duyulan örtük bir isyanı barındırmaktadır. Bu yönüyle türkü, bireyin hem dua ile direnme çabasını hem de içsel kırılganlığını aynı anda sunmaktadır. Türkünün girişindeki "Sap yükledim kağnıya" metaforu, köy yaşamındaki fiziksel yükün ötesinde, bireyin hayatındaki psikolojik yükleri ve zorluklarla başa çıkma sürecini sembolize etmektedir. Kağnı, ağır yüklerin taşındığı bir araç olarak burada bireyin omuzlarındaki duygusal ağırlığı temsil eder. Bu metafor, zorluklara rağmen mücadele etmeyi betimleyen vazgeçmeme ve sabır kodlarıyla ilişkilendirilebilir. "Gerdanı çifte benliye" dizesi ise, bireyin yaşadığı ilişki kaynaklı içsel ikilemleri ve duygusal karmaşayı işaret eden bir metaforik anlatımdır. "Çifte benlik", aşkta yaşanan kararsızlık, bağlanma–kırılma ikilemi ve içsel bölünmüşlük gibi psikolojik süreçleri temsil eder. Sevilen kişinin hem çekici hem de yıpratıcı yönleri arasında sıkışma hissi, bu dizelerdeki duygusal gerilimi belirginleştirir. Genel olarak türkü, ayrılık sonrası yaşanan yoğun duygusal acı, Tanrı'ya yönelişle ifade edilen umutsuz bir arayış, ağır bir yük metaforuyla simgelenen başa çıkma çabaları ve ilişki içindeki duygusal çatışmalar üzerinden, güçlü bir negatif psikolojik motifler bütünü sunmaktadır.

Name Gelin Türküsünde geçen "Gelin gelin gelin / Öldüm name gelin / Bir tomurcuk güliken / Soldum name gelin" dizeleri, türküde baskın olan aşkın yıkıcılığı, duygusal çöküş, özlem ve kırılganlık temalarını açık biçimde yansıtmaktadır. "Öldüm name gelin" ifadesi, fiziksel ölümden ziyade, sevilen kişinin kaybı ya da uzaklaşması sonucunda yaşanan duygusal

ölüm ve varoluşsal boşluk durumunu temsil etmektedir. Bu kullanım, sevdanın birey üzerindeki psikolojik etkisini dramatik bir şekilde ortaya koymaktadır. "Bir tomurcuk güliken" dizesi, ilişkinin başlangıcındaki umut, tazelik ve canlılığı simgeleyen güçlü bir metafordur. Ancak bu tomurcuğun "soldum" ifadesiyle birlikte anılması, yaşanan duygusal kırılmanın bireyin içsel dünyasında yarattığı tükenmişliği göstermektedir. Buradaki solma metaforu, sevginin zamanla zayıflaması, ilişkinin sürdürülememesi ve kişinin yaşadığı psikolojik çözülme ile doğrudan ilişkilidir. Dizelerdeki tekrar yapısı (*"Gelin gelin gelin"*) bireyin yaşadığı yoğun özlem ve duygusal çağrı niteliğindeki isteğini güçlendirirken, aynı zamanda artan bir çaresizlik ve duygusal çöküntü göstergesidir. Bu tekrarlar, bireyin kaybı kabullenemediğini ve duygusal bağlılığın hâlâ sürdüğünü göstermektedir. Genel olarak türkü, aşkın kaybı sonrasında bireyde ortaya çıkan derin üzüntü, umutsuzluk, bağlılık hissinin devamı ve içsel tükenmişlik gibi negatif psikolojik motifleri güçlü metaforlarla bir araya getirmektedir. Bu yönüyle Name Gelin türküsü, ayrılığın birey üzerinde oluşturduğu duygusal yıkımı yoğun bir anlatımla sunmaktadır.

Hüdayda Türküsünde geçen *"Aman bulguru kaynatırlar / Serinde yayladırlar / Aman bizde adet böyledir / Güzeli oynadırlar / Çirkini söyledirler"* dizeleri, Hüdayda türküsünün merkezinde yer alan toplumsal normlar, geleneksel değerler ve bu değerlerin birey üzerindeki psikososyal etkilerini görünür kılmaktadır. Türküde tekrar eden "Bizde adet böyledir" ifadesi, kültürel normların bireyin davranışlarını, toplumsal rollerini ve kendilik algısını biçimlendirmedeki belirleyici gücünü yansıtan önemli bir motiftir. "Bulguru kaynatmak" ve "yaylada serinlemek" gibi geleneksel pratiklere yapılan göndermeler, kırsal yaşam kültürünün sürekliliğini ve bu pratiklerin toplumsal düzeni koruyan normatif bir çerçeve sunduğunu ortaya koymaktadır. Böylece türkü, bireyin gündelik yaşamına yön veren kültürel kodların sürekliliğini sosyokültürel bir arka plan üzerinden ifade eder. Dizelerde yer alan "Güzeli oynadırlar / Çirkini söyledirler" ifadeleri ise, toplumun güzellik, çekicilik ve dış görünüş gibi dışsal özellikler üzerinden yaptığı seçici değer atıflarını eleştirel bir tonla yansıtır. Bu söylem, bireylerin fiziksel

görünüş temelinde kategorize edilmesinin yarattığı toplumsal baskı, ayrımcılık ve dışlanma süreçlerine işaret etmektedir. Güzel olarak tanımlanan kişiye verilen hareket özgürlüğü (oynatılmak) ile "çirkin" olarak nitelendirilen bireyin edilgen bir role itilmesi (söyletilmek), toplumsal onay mekanizmasının psikolojik etkilerini açıkça göstermektedir. Bu durum, toplumsal görünüş normlarının bireyin özsaygı, benlik algısı ve toplumsal aidiyet üzerinde baskı oluşturduğunu düşündürmektedir. Genel olarak Hüdayda türküsü, kültürel pratikler içinde yerleşik olan normatif yapının bireyler üzerindeki etkisini; güzellik, değer atfetme ve toplumsal onay gibi göstergeler üzerinden analiz edilebilecek psikososyal motiflerle sunmaktadır. Bu yönüyle türkü, bireyin toplum içindeki konumunu belirleyen görünmeyen normların duygusal ve sosyal yansımalarını güçlü bir şekilde ifade etmektedir.

"Haydi de mor goyun meşelerde / Aman gül suyu şişelerde" dizeleriyle başlayan Mor Koyun türküsü, ilk bakışta pastoral imgeler barındırsa da temelinde kaybedilen sevgi, duygusal çöküş, özlem ve içsel çatışma gibi güçlü psikolojik motifleri içeren katmanlı bir anlatıya sahiptir. Türkünün en belirgin tematik vurgularından biri, sevilen kişinin başkası tarafından alınmasıyla ortaya çıkan derin kayıp duygusudur. "Eller yarimi almış" ifadesi, bireyin sevdiği kişiyi kaybetmesiyle yaşadığı travmatik duygulanımı açıkça yansıtır. Bu kayıp yalnızca bir ilişkinin sona ermesini değil, aynı zamanda bireyin kendilik algısında meydana gelen bir kırılmayı ve duygusal bütünlüğün bozulmasını da temsil etmektedir. Türküde geçen "Ben galdım köşelerde" dizesi, kayıp sonrası ortaya çıkan yalnızlık, toplumsal geri çekilme ve içsel izolasyonun güçlü bir göstergesidir. "Köşede kalmak", bireyin sosyal ilişkilerden uzaklaşması, kendini geri çekmesi ve duygusal dünyasında yalnızlığa sürüklenmesi şeklinde yorumlanabilir. Bu metafor, ayrılık sonrası yaşanan psikolojik çöküşü, değersizlik hissini ve benlik bütünlüğündeki zedelenmeyi temsil etmektedir. Türkünün ilerleyen dizelerinde yer alan "Nesine de aslan yarim nesine / Aman ben yandım cilvesine" ve "Nesine de küçük yavrum nesine / Aman ben yandım işvesine" ifadeleri, sevilen kişiye duyulan yoğun duygusal bağlılığı, hatta zaman zaman bağımlılık düzeyinde bir teslimiyeti gözler önüne sermektedir. "Cilve" ve

"işve" gibi ifadeler, sevilen kişiye duyulan çekimin yalnızca romantik bir bağlılık değil; bireyin davranışlarını belirleyen, onu duygusal açıdan yönlendiren bir unsur olduğunu ima eder. Burada "yandım" ifadesi, kaybın ardından yaşanan duygusal yıkımın şiddetini ve bireyin içsel yanma hissini daha da belirginleştirir. Türküdeki "Mor goyun meşelerde" ve "gül suyu şişelerde" gibi imgeler ise duyguların çelişkili yapısını simgeleyen estetik metaforlardır. Bu ifadeler, bir yandan dinginlik ve güzelliği temsil ederken, diğer yandan duygusal belirsizlik ve içsel karmaşaya işaret eder. Pastoral unsurlar ile kayıp ve acı temalarının aynı dizelerde bir araya gelmesi, bireyin yaşadığı duygusal ikiliği ve çelişkili ruh halini sembolik bir dille görünür kılmaktadır. Genel olarak Mor Koyun türküsü, sevgi–kayıp, özlem–çöküş, bağlanma–yalnızlık gibi karşıt duygular arasında sıkışmış bireyin psikolojik durumunu yansıtan güçlü bir anlatıdır. Sevilen kişinin toplumsal bir bağlamda başkasına yönelmesi, bireyin yalnızca duygusal değil, aynı zamanda toplumsal konumlanış açısından da yara aldığını göstermektedir. "Eller yarimi almış" ifadesindeki vurgu, sevgi ilişkisinin yalnızca bireysel bir süreç değil; sosyal çevrenin etkisine açık bir yapı olduğunu ve bu yönüyle bireyde toplumsal yabancılaşma, reddedilme hissi ve güvensizlik oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Ayaş Yolları türküsü, aşkın coşkulu yönü kadar onun yıkıcı, acı verici ve içsel çatışmalarla dolu yanlarını da içinde barındıran zengin bir psikolojik anlatıya sahiptir. Türkünün sözlerinde geçen "Ayaş yollarından aştım da geldim" ve "Ayaş yollarında kervanın mı var" gibi dizeler hem fiziksel hem de metaforik anlamda bir zorluklarla başa çıkma yolculuğunu temsil etmektedir. Bu bağlamda Ayaş yolları, bir coğrafi konumdan öte, bireyin sevdiğine ulaşmak için kat ettiği duygusal engelleri, benlik mücadelesini ve içsel direnci simgelemektedir. Yol metaforu, Ankara türkülerinde sıkça rastlanan sabır, dayanıklılık ve vazgeçmeme motiflerini destekleyen sembolik bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Türkünün tekrar eden "Yandım Allah yandım yandırma beni" dizesi, bireyin yaşadığı yoğun duygusal yükün ağırlığını simgeleyen güçlü bir çığlıktır. Buradaki "yanmak" kavramı, yalnızca bir acı ifadesi değil; tükenme, içsel sarsılma, duygusal çöküş ve psikolojik kırılma gibi derin anlamlara işaret eden güçlü bir

metafordur. Bu ifade, kayıp, özlem, çaresizlik ve içsel yalnızlık gibi olumsuz psikolojik temaların yoğunluğunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır. "Seviyorum diyerek gandırma beni" dizesi ise bireyin duygusal aldatılma hissiyle yüzleştiğini göstermektedir. Sevgi ifadesi, burada güven veren bir unsur olmaktan çıkmış; aksine bireyin kırılganlığını artıran, güven duygusunu zedeleyen ve içsel çatışmayı derinleştiren bir söyleme dönüşmüştür. Bu durum, aşkın hem bağ kurucu hem de yıkıcı bir güce sahip olduğuna işaret eder. "Ağlamaya sızlamaya dermanın mı var" dizesi, bireyin duygusal acısıyla yalnız başa çıkmak zorunda kaldığını gösteren bir diğer vurgu niteliğindedir. Bu ifade, kişinin duygusal ihtiyaçlarının karşılık bulmadığı, yalnızlık, kırgınlık ve umutsuzluk yaşadığı bir psikolojik tabloyu resmeder. Türkünün bu yönüyle üzüntü, sitem, acılık, hayal kırıklığı ve çaresizlik gibi negatif psikolojik motifleri yoğun biçimde içerdiği görülmektedir. Öte yandan "Güzeller içinden seçtim de geldim" dizesi, olumlu duygular temasına gönderme yapan bir başka önemli ifadedir. Bu dize, sevilen kişiye duyulan hayranlık, beğeni ve duygusal bağlılığı simgeler. Bu bağlılık, ilişkinin başlangıcındaki olumlu ve umut veren yüzünü temsil ederken, türkünün ilerleyen bölümlerinde bu olumlu duygular yerini kayıp, aldatılma hissi ve psikolojik kırılganlığa bırakmaktadır. Genel olarak Ayaş Yolları türküsü; aşk, özlem, duygusal aldanmışlık, içsel çöküş, yalnızlık ve zorluklarla başa çıkma gibi psikolojik temaları aynı anda işleyen çok katmanlı bir yapı sunmaktadır. Sevilen kişinin verdiği sözlerin tutarsızlığı, bireyin duygusal güvenini derinden sarsmakta; bu durum içsel dünyada kırılma, güvensizlik ve çaresizlik duygularına yol açmaktadır. Türküdeki yolculuk metaforu, bireyin yalnızca fiziksel bir mesafeyi aşmasını değil; aynı zamanda duygusal, bilişsel ve ruhsal bir dönüşümden geçmesini simgelemektedir. Ayaş yolları, kişinin yaşadığı duygusal çalkantıları, belirsizlikleri ve bu süreçte edindiği içsel deneyimleri sembolik bir biçimde görünür kılar. Tüm bu yönleriyle Ayaş Yolları, Ankara türkülerinde yer alan psikolojik motiflerin hem duygusal hem de sembolik boyutlarını güçlü bir biçimde yansıtan önemli örneklerden biri niteliğindedir.

Genel olarak bulgular, Ankara türkülerinin hem duygusal kırılganlık hem de psikolojik

dayanıklılık içeren çok yönlü bir tematik yapı sunduğunu göstermekte olup, bu örüntü bir sonraki bölümde kuramsal çerçeveyle ilişkilendirilerek tartışılmaktadır.

Tartışma

Bu araştırmada Kültür ve Turizm Bakanlığı repertuvarında yer alan 22 Ankara türküsü, içerdiği psikolojik motifler bağlamında doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, türkülerde 13 ayrı koddan oluşan zengin ve çok katmanlı bir tematik yapının bulunduğunu ortaya koymuştur. Sabır, vazgeçmeme, hasret/kavuşma isteği, bağlanma ve aşk, vatan–millet sevgisi, güzel–çirkin algısı, yalvarma, ayrılık, pişmanlık, acıma, kadere teslim olma, üzüntü ve sitem gibi kodların toplam 109 kez tekrar etmesi, türkülerde yoğun bir psikolojik anlatımın bulunduğunu göstermektedir. Bu tekrar yoğunluğu, metinlerin yalnızca estetik bir ifade biçimi olmadığını; bireysel duygusal deneyimlerin kültürel anlatılar aracılığıyla sistematik biçimde yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular, halk edebiyatı ve kültürel müzik araştırmalarında sıkça vurgulanan görüşlerle tutarlılık göstermektedir. Çiçek ve benzeri çalışmalarda belirtildiği üzere türküler, yalnızca estetik bir müzik formu değil; aynı zamanda ait oldukları toplumun kolektif belleğini, duygusal örüntülerini, değer dünyasını ve gündelik yaşam deneyimlerini aktaran kültürel metinlerdir. Bireyler deneyimlerini anlatılar aracılığıyla anlamlandırmakta; Shweder'in vurguladığı üzere psikolojik süreçler kültürel semboller ve değer sistemleri içinde şekillenmektedir.[31] Bu bağlamda türküler, bireysel duyguların kültürel anlatı formları içinde yeniden yapılandırıldığı sembolik alanlar olarak işlev görmektedir. Bireysel acı, özlem ya da kayıp deneyimi, kültürel olarak paylaşılan semboller aracılığıyla kolektif bir anlam çerçevesine yerleştirilmektedir. Bu nedenle türkülerde işlenen temalar, yalnızca bireysel psikolojik durumları değil; içinde doğdukları coğrafyanın sosyo-kültürel yapısını, tarihsel hafızasını ve

[31] Richard A. Shweder, et al. "The Cultural Psychology of the Emotions", *Emotions* (2008), 409.

değer sistemini de yansıtmaktadır. Aşk, ayrılık, ölüm ve özlem gibi evrensel psikolojik temalar, Ankara türkülerinde bölgenin tarihsel, toplumsal ve duygusal bağlamına özgü sembolik katmanlarla yeniden anlamlandırılmaktadır. Böylece evrensel duygular yerel kültürel kodlar aracılığıyla özgül bir anlatı biçimine dönüşmekte; bireysel deneyim ile kolektif anlam üretimi arasındaki etkileşim görünür hâle gelmektedir.

Araştırma bulguları, Ankara türkülerinde olumsuz psikolojik motiflerin belirgin biçimde öne çıktığını göstermektedir. Ayrılık, üzüntü, sitem, pişmanlık ve kadere teslim olma temalarının yüksek frekansı, türkülerde kayıp, kırılganlık ve duygusal çözülme ekseninde yoğun bir anlatı örüntüsüne işaret etmektedir.[32] Bu durum, türkü metinlerinin yalnızca bireysel duygulanımı değil; bağlanma kaybının kültürel olarak yapılandırılmış ifadesini taşıdığını düşündürmektedir. Bağlanma kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, sevilen kişiden ya da bağlanma figüründen ayrılma deneyimi bireyde güçlü bir psikolojik boşluk ve kaygı üretmektedir. Türkülerde sıkça karşılaşılan "yanmak", "kurumak", "solmak", "köşede kalmak" gibi metaforlar, bağlanma figürünün yokluğuyla ortaya çıkan duygusal çözülmenin sembolik anlatımlarıdır.[33] Bu metaforik dil, bağlanma kırılmasının yalnızca bireysel bir yaşantı olarak kalmadığını; kültürel anlatı formu içinde paylaşılan ve yeniden anlamlandırılan bir deneyime dönüştüğünü göstermektedir. Hasret motifinin yoğunluğu, bağlanma figürünün yokluğunun psikolojik karşılığını kültürel anlatı içinde görünür kılmaktadır. Hasret burada yalnızca bir özlem duygusu değil; bağlanma kaybının süreklilik kazanan duygusal izdüşümüdür. Modern araştırmalarda müzik sözlerinin bireylerin bağlanma stilleriyle ilişkili olduğunun gösterilmiş olması, türkü sözlerinde tekrar eden ayrılık ve hasret motiflerinin rastlantısal değil; bağlanma temelli psikolojik süreçlerle ilişkili olduğunu desteklemektedir.[34] Bu bağlamda Ankara

[32] Talha Çiçek, "Van Türkülerinin Konuları Bakımından Tahlili", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 43 (2019), 254.

[33] John Bowlby, "The Bowlby-Ainsworth Attachment Theory", *Behavioral and Brain Sciences* 2/4 (1979), 637-638.

[34] Richard M Stubbs, "A Review Of Attachment Theory And Internal Working Models As Relevant To Music Therapy With Children Hospitalized For Life Threatening Illness", *The Arts in Psychotherapy* 57 (2018), 72-79.

türkülerinde gözlenen duygusal yoğunluk, bağlanma kuramının öngördüğü kayıp–kaygı–özlem döngüsünün kültürel düzlemdeki yansıması olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte türkülerde yalnızca olumsuz duygular değil, psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma süreçlerine işaret eden motifler de güçlü biçimde yer almaktadır. Sabır, vazgeçmeme, dua etme, ilahi adalet beklentisi ve kadere rıza gösterme gibi ifadeler; bireylerin zorlayıcı yaşantılar karşısında kültürel olarak paylaşılan manevi başa çıkma mekanizmalarına yöneldiğini göstermektedir.[35] Manevi başa çıkma ile ilgili olarak Pargament, bireylerin kontrol edemedikleri ya da anlamlandırmakta zorlandıkları yaşam olayları karşısında dini ve manevi kaynaklara yönelerek hem bilişsel hem de duygusal bir yeniden yapılandırma süreci yaşadıkları ifade edilmektedir.[36] Manevi başa çıkma, yalnızca stresli durumlara verilen bir tepki değil; aynı zamanda bireyin anlam sistemini yeniden organize ederek psikolojik bütünlüğünü koruma çabasıdır. Bu çerçevede teslimiyet, sabır, dua ve ilahî adalet beklentisi gibi temalar, bireyin kontrol algısını yeniden düzenlemesine ve yaşanan kaybı daha geniş bir metafizik bağlam içinde konumlandırmasına imkân tanımaktadır. Türkülerde yer alan kadere rıza, sabır ve yakarış motifleri bu bağlamda değerlendirildiğinde, yalnızca pasif bir kabulleniş biçimi olarak değil; anlam üretimi yoluyla duygusal dengeyi sürdürmeye yönelik aktif bir psikolojik strateji olarak yorumlanabilir. Pargament'in dini başa çıkma modelinde vurgulanan anlam merkezli yeniden çerçeveleme süreci, türkü metinlerinde sembolik anlatı formu içinde görünür hâle gelmektedir.[37] Bu durum, bireyin yaşadığı kayıp ya da ayrılığı aşkın bir referans sistemine yerleştirerek psikolojik yükü hafifletme girişimi olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla türkü metinlerinde gözlenen manevi motifler, bireysel kırılganlığın kültürel olarak yapılandırılmış başa çıkma biçimleri aracılığıyla düzenlendiğini göstermektedir. Bu bulgu, manevi

[35] Kenneth I, Pargament et al. "Religious Coping Among The Religious: The Relationships Between Religious Coping And Well-Being in A National Sample of Presbyterian Clergy, Elders, and Members", *Journal for the scientific study of religion* 40/3 (2001), 497-513.

[36] Kenneth I. Pargament, et al. "Red Flags and Religious Coping: Identifying Some Religious Warning Signs Among People in Crisis 1." *Journal of Clinical Psychology* 59/12 (2003), 1335-1348.

[37] Hisham Abu-Raiya - Kenneth I. Pargament. "Religious Coping Among Diverse Religions: Commonalities and Divergences." *Psychology of Religion and Spirituality* 7/1 (2015), 24.

başa çıkmanın bireyin duygu düzenleme ve psikolojik dayanıklılık süreçlerinde işlevsel bir rol oynadığını ortaya koyan psikoloji literatürüyle uyumlu bir görünüm sergilemektedir.[38]

Duygu düzenleme kuramları açısından bakıldığında, bireylerin yoğun duygusal deneyimlerini bilişsel yeniden değerlendirme ve sembolik dışavurum yoluyla düzenledikleri bilinmektedir. Türküler, bastırılmış duyguların kültürel olarak paylaşılabilir bir anlatı formuna dönüştürülmesini sağlayarak bir tür kolektif duygu düzenleme işlevi görmekte, türkülerde tekrar eden ayrılık ve özlem temalarının kolektif anlatı içinde dile getirilmesi, Gross'un duygu düzenleme modelinde tanımlanan dışavurum ve yeniden değerlendirme stratejileriyle örtüşmektedir.[39]

Araştırmada öne çıkan bir diğer tema, bağlanma ve hasret motiflerinin yoğunluğudur. Bağlanma kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, türkülerde sevilen kişiden, aileden veya memleketten ayrılma durumlarının bireyde güçlü bir psikolojik boşluk ve kaygı yarattığı bilinmektedir.[40] Türkülerde hasretin yoğun biçimde yer alması, bu boşluğun kültürel anlatı içinde sembolleştirilmiş karşılığıdır. Hasret, yalnızca bir özlem duygusu değil; bağlanma figürünün yokluğunun psikolojik etkisinin kültürel olarak ifade edilme biçimidir.[41] "Köşede kalmak", "yanmak", "kurumak", "solmak" gibi metaforlar, bireyin psikolojik bütünlüğünün sarsıldığı bağlanma kırılmalarını sembolize etmektedir.[42] Bu metaforik dil, bağlanma kaybının bireysel düzeyde yarattığı çözülmeyi kolektif olarak paylaşılabilir ve anlamlandırılabilir bir form içinde sunmaktadır.

Türkülerde yer alan "güzel–çirkin" söylemleri ise bireyin toplumsal kabul görme, onaylanma ve değer görme ihtiyaçlarının kültürel normlarla kesiştiğini göstermektedir. Gü-

[38] Sema Eryücel, "Dini Yönelim ve Başa Çıkma", *Turkish Studies*, 13/2 (2018), 393.

[39] James J Gross, "Emotion Regulation", *Handbook of Emotions* 3/3 (2008), 497-513.

[40] John Bowlby, "The Bowlby-Ainsworth Attachment Theory", *Behavioral and Brain Sciences* 2/4 (1979), 637-638.

[41] Ahmet Faruk Karadaş, "Erzurum Türkülerinin Acı Bir Yönü Gurbet, Ayrılık ve Özleyiş". *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13 (2021), 162-178.

[42] Carl Ratner, *Kültürel Psikoloji*, Ed. Tülay Bozkurt, İKÜ Yayınevi, (2014).

zelliğin sosyal statüyü belirleyen bir unsur olarak ele alınması, toplumsal estetik hiyerarşisinin bireyin benlik algısı üzerindeki etkisine işaret etmektedir. Bu durum, sosyal psikoloji literatüründe fiziksel görünüm temelli değerlendirmelerin benlik saygısı, öz-değer algısı ve sosyal aidiyet üzerinde belirleyici rol oynadığına ilişkin bulgularla örtüşmektedir.[43] Böylece estetik kategoriler yalnızca betimleyici değil; kimlik inşasını etkileyen kültürel kodlar olarak işlev görmektedir.

Vatan–millet sevgisi ve yiğitlik motifleri, Ankara türkülerinin yalnızca bireysel duygulanımı değil; kolektif aidiyet ve toplumsal kimliği de yapılandırdığını göstermektedir. Kültürel psikoloji perspektifinden değerlendirildiğinde, bireysel kayıp deneyimi ya da bağlanma kırılması yaşayan öznenin kolektif kimliğe yönelerek anlam üretmesi, kimlik bütünlüğünü sürdürmeye yönelik sembolik bir yeniden konumlandırma stratejisi olarak yorumlanabilir.[44] Bu yönelim, bireysel psikolojik kırılganlık ile toplumsal anlam üretimi arasındaki dinamik etkileşimi görünür kılmaktadır.[45] Birey, kişisel kaybı kolektif anlatı içinde yeniden konumlandırarak öznel çözülmeyi kültürel süreklilik içinde dengelemektedir. Hasret motifine ilişkin bulgular da bu çerçevede değerlendirilebilir.

Türkülere eşlik eden doğa imgeleri –yol, dağ, yayla, su, söğüt, meşe vb.– bireyin içsel süreçlerinin sembolik karşılıkları olarak işlev görmektedir. Bu imgeler yalnızca betimleyici unsurlar değil; duygusal deneyimin kültürel olarak kodlanmış temsilleridir. Doğa unsurları kimi zaman huzur ve sığınak ve korunma ihtiyacının ifadesi olurken; kimi zaman da içsel çatışma, yalnızlık ve kaosun sembolik dışavurumu olarak kullanılmaktadır.[46] Özellikle yol metaforu hem fiziksel hem de psikolojik bir geçiş ve dönüşüm alanını temsil etmektedir. Yol, ayrılığı, arayışı, bekleyişi ve umutla yeniden kavuşmayı aynı anda barındıran çok katmanlı

[43] Yıldız Kurtyılmaz, Gürhan Can, ve Aykut Ceyhan Aydoğan. "Üniversite Öğrencilerinin İlişkisel Saldırganlık İle Benlik Saygısı, Sosyal Bağlılık Ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler", *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal* 7/47 (2017), 33-52.

[44]Aysun Dursun, Ayten Gümüş, "Türkan Şoray Filmlerinde Halk Kültürü Unsurlarının İşlevleri" *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* 15/40 (2022), 1139-1159.

[45]Carl Ratner, Kültürel Psikoloji, Ed. Tülay Bozkurt, İKÜ Yayınevi, (2014).

[46] Ali Osman Abdurrezzak, "Kastamonu Türkülerindeki Ayrılık Teması Üzerine Bir Değerlendirme", *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 35 (2023), 95.

bir semboldür. Kültürel psikoloji perspektifinden bakıldığında, bu metafor bireyin yaşam olaylarını yalnızca yaşamakla kalmayıp onları kültürel anlatı çerçevesi içinde yeniden anlamlandırdığını göstermektedir. Yol, bir yandan bağlanma kaybının yarattığı uzaklığı temsil ederken; diğer yandan başa çıkma ve yeniden yapılanma sürecinin zamansal boyutunu işaret etmektedir. Bu metaforik yapı, bireylerin yaşam olaylarını kültürel semboller aracılığıyla anlamlandırma biçimlerini görünür kılmaktadır. Başka bir ifadeyle, doğa imgeleri türkü metinlerinde yalnızca estetik unsurlar değil; bireysel deneyimin kültürel olarak yapılandırıldığı anlam alanlarıdır. Böylece içsel psikolojik süreçler, doğa metaforları aracılığıyla kolektif olarak paylaşılabilir ve yorumlanabilir bir anlatı formuna dönüşmektedir.

Bu bağlamda Ankara türkülerinde ortaya çıkan psikolojik motifler, bireysel duygusal deneyimlerin kültürel semboller aracılığıyla nasıl yapılandırıldığını göstermektedir. Türkü metinleri, bağlanma kırılmalarının, duygusal düzenleme çabalarının ve manevi anlam arayışının kültürel anlatı içinde yeniden üretildiği sembolik alanlar olarak okunabilir. Böylece bireysel kırılganlık, kolektif hafıza ve kültürel kimlik arasında kurulan bu anlatısal köprü, psikolojik süreçlerin kültürel bağlamdan bağımsız değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır.

Sonuç

Bu araştırmada, Kültür ve Turizm Bakanlığı repertuvarında yer alan 22 Ankara türküsü psikolojik motifler açısından incelenmiş; türkülerde toplam 13 koddan oluşan zengin bir duygusal ve kültürel örüntünün bulunduğu ortaya konmuştur. Bulgular, Ankara türkülerinin ağırlıklı olarak aşk, ayrılık, özlem, duygusal kırılganlık, içsel çatışma ve çaresizlik gibi olumsuz duygulanımları barındırdığını; ancak bunun yanında sabır, vazgeçmeme, bağlanma, dua etme ve ilahi adalet beklentisi gibi psikolojik dayanıklılık unsurlarını da güçlü biçimde yansıttığını göstermektedir. Bu durum, türkü metinlerinin yalnızca kırılganlığı değil; aynı zamanda yeniden yapılanma ve anlam üretimi süreçlerini de yansıttığını ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları, türkülerin bireysel duyguların basit bir ifadesi olmanın ötesinde; kültürel kimlik, toplumsal normlar, manevi başa çıkma ve kolektif bellek süreçleriyle iç içe geçmiş sembolik metinler olduğunu göstermektedir. Yol metaforu, doğa imgeleri, güzellik–çirkinlik karşıtlığı, vatan–millet sevgisi ve kader temaları; bireyin yaşadığı duygusal süreçlerin kültürel kodlarla bütünleştiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Ankara türkülerinin, bireylerin duygusal düzenleme, anlamlandırma, kimlik inşası ve manevi başa çıkma süreçlerinde işlevsel kültürel araçlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kültürel psikoloji perspektifinden değerlendirildiğinde, bulgular bireysel duygusal deneyimlerin kültürel anlatılar aracılığıyla yapılandırıldığı yönündeki kuramsal yaklaşımı desteklemektedir. Bağlanma kuramı açısından ayrılık ve motiflerinin yoğunluğu, bağlanma kaybının kültürel düzlemde sembolik biçimde yeniden üretildiğini göstermektedir. Manevi başa çıkma çerçevesinde ise teslimiyet, dua ve sabır motifleri, bireylerin zorlayıcı yaşantıları anlamlandırma ve psikolojik dengeyi sürdürme stratejileri olarak yorumlanmıştır. Duygu düzenleme kuramları açısından bakıldığında türküler, yoğun duyguların anlatısal ve kültürel bir form içinde yeniden işlenmesini sağlayan kolektif düzenleme alanları olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışma, halk müziği ürünlerinin psikolojik açıdan incelenmesinin kültürel psikoloji literatürüne kavramsal ve metodolojik katkılar sağlayabileceğini göstermektedir. Türkü metinlerinin psikolojik motifler üzerinden analiz edilmesi, bireysel duygu dünyası ile toplumsal anlam üretimi arasındaki etkileşimi görünür kılmakta ve kültürel anlatıların psikolojik süreçlerle nasıl iç içe geçtiğine ilişkin bütüncül bir okuma çerçevesi sunmaktadır. Bu yönüyle araştırma, halk müziğini yalnızca folklorik bir alan olarak değil; kültürel bağlam içinde yapılandırılan psikolojik süreçlerin analitik olarak incelenebileceği özgün bir araştırma zemini olarak konumlandırmaktadır.

Öneriler

1. Karşılaştırmalı kültürel analizler genişletilebilir. Bu çalışma Ankara türkülerine odaklanmıştır. Benzer metodolojik çerçeve farklı yöre türkülerine uygulanarak kültürler arası psikolojik motif farklılıkları sistematik biçimde incelenebilir. Böylece duygusal anlatı örüntülerinin bölgesel, tarihsel ve sosyo-kültürel değişkenlerle ilişkisi karşılaştırmalı olarak ortaya konabilir.

2. Dinleyici deneyimine dayalı nitel araştırmalar yapılabilir. Türkü dinleyicileriyle gerçekleştirilecek derinlemesine görüşmeler veya odak grup çalışmaları, metinlerde belirlenen psikolojik motiflerin bireylerin öznel duygu deneyimleriyle nasıl kesiştiğini anlamaya katkı sağlayabilir. Bu tür çalışmalar, anlatısal içeriğin alımlanma süreçlerini kültürel psikoloji perspektifinden değerlendirmeye imkân tanıyacaktır.

3. Ezgisel yapı ile psikolojik süreçler arasındaki ilişki incelenebilir. Bu araştırma sözlü metinlere odaklanmıştır. Gelecek çalışmalarda ritim, melodi, makam, tonal yapı ve icra biçiminin duygu düzenleme ve bağlanma süreçleriyle ilişkisi müzik psikolojisi çerçevesinde analiz edilebilir. Böylece söz–ezgi bütünlüğünün psikolojik etkisi daha bütüncül biçimde değerlendirilebilir.

4. Türkü temelli psikolojik müdahale modelleri geliştirilebilir. Özellikle gençler ve yetişkinler için duygu düzenleme, başa çıkma ve öz-farkındalık programlarında türkülerin terapötik potansiyeli deneysel ya da yarı deneysel araştırma tasarımlarıyla test edilebilir. Bu yaklaşım, kültürel olarak anlamlı müzik içeriklerinin psikoeğitsel programlara entegrasyonuna katkı sağlayabilir.

5. Toplumsal normlar ve kimlik temaları derinleştirilebilir. Güzellik algısı, toplumsal statü, aidiyet ve cinsiyet rolleri gibi türkülerin yansıttığı sosyal temalar, kültürel psikoloji ve sosyal kimlik kuramları çerçevesinde ayrıntılı biçimde analiz edilebilir. Bu tür çalışmalar, türkülerin yalnızca duygusal değil; normatif ve ideolojik yapıların da taşıyıcısı olduğunu daha kapsamlı biçimde ortaya koyabilir.

Kaynaklar | References

Abdurrezzak, Ali Osman. "Kastamonu Türkülerindeki Ayrılık Teması Üzerine Bir Değerlendirme". *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 35 (2023), 95.

Abu-Raiya, Hisham, and Kenneth I. Pargament. "Religious Coping Among Diverse Religions: Commonalities and Divergences." *Psychology of Religion and Spirituality* 7/1 (2015), 24.

Akyürek, Rıza. "Women's Laments And Mournıng Hymns: Funeral Rıtuals Of Tahtacı Communıtıes In The Aegean Regıon Of Western Turkey", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 96 (2020), 249-262.

Arslan, Hasan. "Müzik Terapi ve Dini Müzik", *Hikmet Yurdu* 8/16 (2015), 103-127.

Bowen, Glenn A. "Document Analysis as a Qualitative Research Method", *Qualitative research journal* 9/2 (2009), 27-40.

Bowlby, John "The Bowlby-Ainsworth Attachment Theory", *Behavioral and Brain Sciences* 2/4 (1979), 637-638.

Carstensen, Laura L.,- James J. Gross, - Helene H. Fung. "of Emotional Experience", *Annual review of Gerontology and Geriatrics* 17 (1997), 325-346.

Çetinkaya, Gülnaz. *Gelenek, Şiir ve Kent Markaları-(Mâni ve Türkülerde Kent Markaları)*. Efe Akademi Yayınları, 2023.

Çiçek, Talha. "Van Türkülerinin Konuları Bakımından Tahlili", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 43 (2019), 253-271.

Dağdeviren, Mustafa. "Sivas İli İlbeyli Türkmen Avazları Üzerine Yapısal Ve Kültürel Analiz." *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* 15/40 (2022), 1343-1355.

Dursun, Aysun, Ayten Gümüş. "Türkan Şoray Filmlerinde Halk Kültürü Unsurlarının İşlevleri", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* 15/40 (2022), 1139-1159.

Eryücel, Sema. "Dini Yönelim ve Başa Çıkma", *Turkish Studies*, 13/2 (2018), 393.

Gross, James J. "Emotion Regulation", *Handbook of Emotions* 3/3 (2008), 497-513.

Harrison, Myleme O., et al. "The Epidemiology of Religious Coping: A Review of Recent Literature", *International Review of Psychiatry* 13/2 (2001), 86-93.

Karadaş, Ahmet Faruk. "Erzurum Türkülerinin Acı Bir Yönü Gurbet, Ayrılık Ve Özleyiş", *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13 (2021), 162-178.

Karakaş, Rezan. "Celal Güzelses Türkülerinde Sevilen Varlık Olarak Kadın", *Şarkiyat* 11/3 (2019), 1471-1486.

Karaman, Fatma. "Göçmen Edebiyatında Türkülerin Türk Kültürünü Yansıtma Gücü", *Milli Folklor* 17/133 (2022), 145-159.

Kruse, Lenelis. "Psychological Aspects of Sustainability Communication", *Sustainability Communication: Interdisciplinary Perspectives And Theoretical Foundation*. Dordrecht: Springer Netherlands, (2011), 69-77.

Kurt, Begüm. "Geleneksel Türk Kültüründe Göç Olgusunun Türkülere Yansımaları Ve Malatya Yöresi Yayla Türküleri." *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi* 4/2 (2020), 30-42.

Kurtyılmaz, Yıldız- Can, Gürhan-Aydoğan, Aykut Ceyhan. "Üniversite Öğrencilerinin İlişkisel Saldırganlık ile Benlik Saygısı, Sosyal Bağlılık ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler", *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal* 7/47 (2017), 33-52.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). *Ankara türküleri*. Erişim tarihi: 20 Kasım 2025, https://webtv.kultur.gov.tr/Kategori/2022

Miles, Matthew B. - Huberman, A. Michael. *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage, (1994).

Miranda, Dave, et al. "Towards a Cultural-Developmental Psychology of Music in Adolescence", *Psychology of Music* 43/2 (2015), 197-218.

Mirzaoglu, F. Gülay. "Türk Halk Türkülerinde Değirmen Motifi ve Değirmenci Türküleri". *Bilig* 62 (2012), 159.

Mirzaoğlu, F. Gülay. "Âşık Veysel Türkülerinde Empati." *Âşık Veysel ve Türk Dünyası Halk Şairliği Ulusal Sempozyumu*, 75.

Muntean, Loredana. "A Theoretıcal Perspectıve On The Therapeutıc Role Of Chıldren's Folk Songs", *Különleges Bánásmód-Interdiszciplináris Folyóirat* 6/1 (2020), 75-81.

Myers, Sally. "Jerome Bruner: An overview of key ideas." *Jerome Bruner, Meaning Making and Education for Conflict Resolution: Why How We Think Matters* (2021): 1-14.

Pargament, Kenneth I., et al. "Red Flags and Religious Coping: Identifying Some Religious Warning Signs Among People in Crisis 1." *Journal of Clinical Psychology* 59/12 (2003), 1335-1348.

Pargament, Kenneth I., et al. "Religious Coping Among The Religious: The Relationships Between Religious Coping And Well-Being in A National Sample of Presbyterian Clergy, Elders, and Members", *Journal for the scientific study of religion* 40/3 (2001), 497-513.

Pawar, Siddhesh, et al. "Survey of Cultural Awareness in Language Models: Text and Beyond." *Computational Linguistics* 51/3 (2025), 907-1004.

Ratner, Carl. *Kültürel Psikoloji*, Ed. Tülay Bozkurt, İKÜ Yayınevi, (2014).

Shweder, Richard A. - Maria A. Sullivan. "Cultural psychology: Who needs it?." *Annual review of psychology* 44.1 (1993): 497-523.

Shweder, Richard A., et al. "The Cultural Psychology of the Emotions", *Emotıons* (2008), 409.

Şakalar, Alper. "Türk Halk Müziğinde Felsefi Motifler ve Anlam Dünyası", *Türk Müziği* (2024), 293-311.

Şen, Ülkü Sevim – Şen, Yavuz. "Türk Kültüründe ve Türkülerde Güzellik Algısı Bağlamında Güzellemeler", *Folklor/Edebiyat* 31/123 (2025), 839-868.

TDK, "*Türkü*", https://sozluk.gov.tr/ (2026).

Therapy With Children Hospitalized For Life Threatening Illness", *The Arts in Psychotherapy* 57 (2018), 72-79.

Türkyılmaz, Dilek. "Türkülerde Sağlık ve Hekimlik: "Hasta","Tabip","Şifa" Kavramlarının Kültürel Yansımaları", *Türkbilig* 49 (2025), 319-338.

Uğurcan, Fatma Zehra – Koçak, Aynur. "Şor Masallarında "Açıklanamayan Sır-Gösterilemeyen Sihirli Nesne" Motifinin Psikolojik ve Ritüelistik Anlamları", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 54 (2025), 799-821.